Paikallista yhteisöllistä varautumista:

Kylävara

Turvallisuutta kylillä 2.9.2026

KYLÄVARA

Suomen Kylät
Finlands Byar

Euroopan unionin
osarahoittama

Miten paikallinen yhteisö voi parantaa varautumista ja kriisinkestävyyttä?

kotitalouksien varautuminen

72 tuntia
Suomi.fi-varautumisopas

yksilöt, perheet

yhteiskunnan varautuminen

viranomaiset

yhteiskunta

1. Miten **paikallinen yhteisö** voi varautua erilaisiin häiriö-, onnettomuus-, kriisi- ja poikkeus-tilanteisiin?
2. Miten näissä tilanteissa toimitaan?

Euroopan unionin osarahoittama

Kylillä varaudutaan

jotta elämä ja arki sujuisi mahdollisimman normaalisti myös erilaisissa häiriötilanteissa

normaaliolot

arjen turvallisuus

naapuriapu

huolenpito erityisesti haavoittuvassa asemassa olevista kyläläisistä

yhteisöllisyyden vahvistaminen

yksinäisyyden vähentäminen

luottamuksen rakentaminen

turvallisuuden tunteen lisääminen

yhteisön tuoma turva

lyhytkestoinen häiriö tai kriisi

myrskytuhot

sähkökatko

vesihuollon häiriö

liikenneonnettomuus

tulipalo

kadonneen henkilön etsintä

puhelin- ja verkko-yhteyksien katkeaminen

haavoittuvassa asemassa olevien kyläläisten tilanteen tarkastaminen esim. myrskyn jälkeen

droonit

pidempiaikainen tai vakava häiriö tai kriisi

pitkäaikainen sähkökatko tai häiriö vesihuollossa

laaja maastopalo

perhe menettää kodin tulipalossa

vakava ympäristövahinko

vakava epidemia tai pandemia

vakava väkivallanteko

päivittäistavara- ja lääkehuollon haasteet

puhelin- ja verkkoyhteyksien katkeaminen

eläintaudit kuten sikarutto

droonit

poikkeusolot

sotilaallinen uhka tai hyökkäys

valtiojohdon julistama poikkeustila, valmiuslaki

väestön siirtymistä ja evakuointeja: osalta alueita siirrytään pois, osa alueista vastaanottaa väestöä

väestönsuojelu ja huoltovarmuus harvaan asutuilla alueilla

“pehmeä” turvallisuus

“kova” turvallisuus

Kylät, naapurustot ja paikalliset yhteisöt:

tärkeä osa kokonais-turvallisuuden ketjua

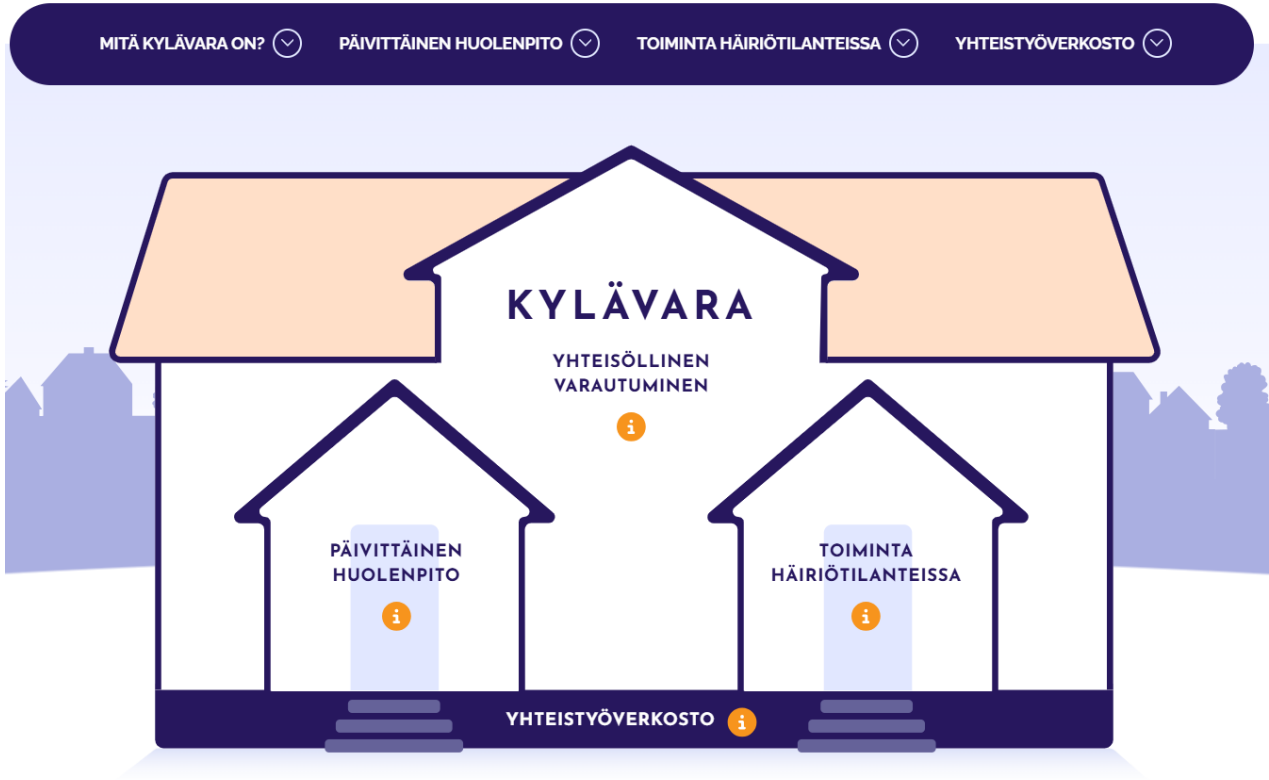
Yhteisöllinen varautuminen

- kiinnittyy **paikallisesti ihmisten asuin- ja toimintaympäristöihin ja yhteisöihin**
- perustuu **ihmisten aktiivisuuteen sekä vapaaehtoiseen toimintaan**
  - ja on siksi tärkeä lenkki alueellisessa ja paikallisessa kokonaisturvallisuuden ketjussa

Kylavara.fi – yhteisöllisen varautumisen työkalupakki

- Suomen Kylät ry on tehnyt jo pitkään työtä kylien yhteisöllisen varautumisen edistämiseksi
- Kylävara.fi on kokoelma työkaluja, joiden tavoitteena on
  - vahvistaa yhteisöllistä huolenpitoa
  - paikallisten yhteisöjen varautumista erilaisiin häiriötilanteisiin
- Sivusto kokoaa kyläturvallisuutta koskevan tiedon ja materiaalit ensimmäistä kertaa yhteen paikkaan
- Työkalut on koottu erityisesti maaseutukylien tarpeisiin, mutta monet niistä sopivat myös taajamiin ja kaupunkeihin: naapurustoihin, taloyhtiöihin ja kortteleihin

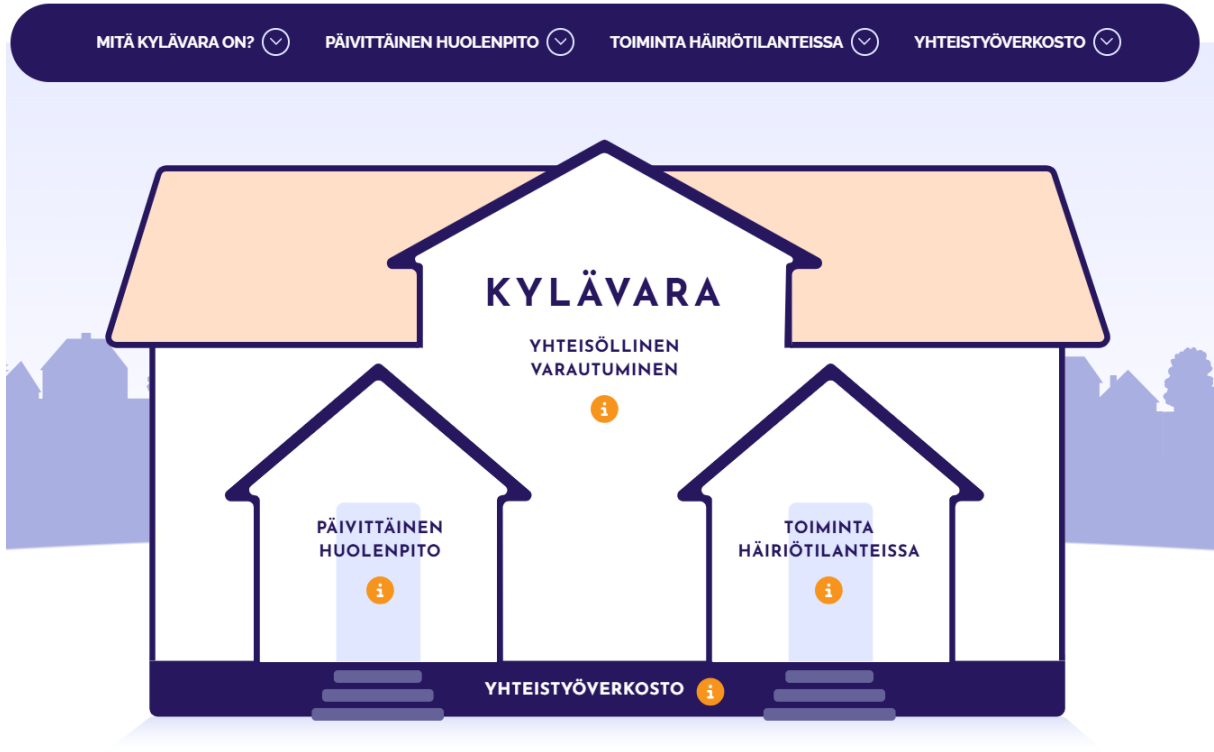

Kylävara.fi-sivusto

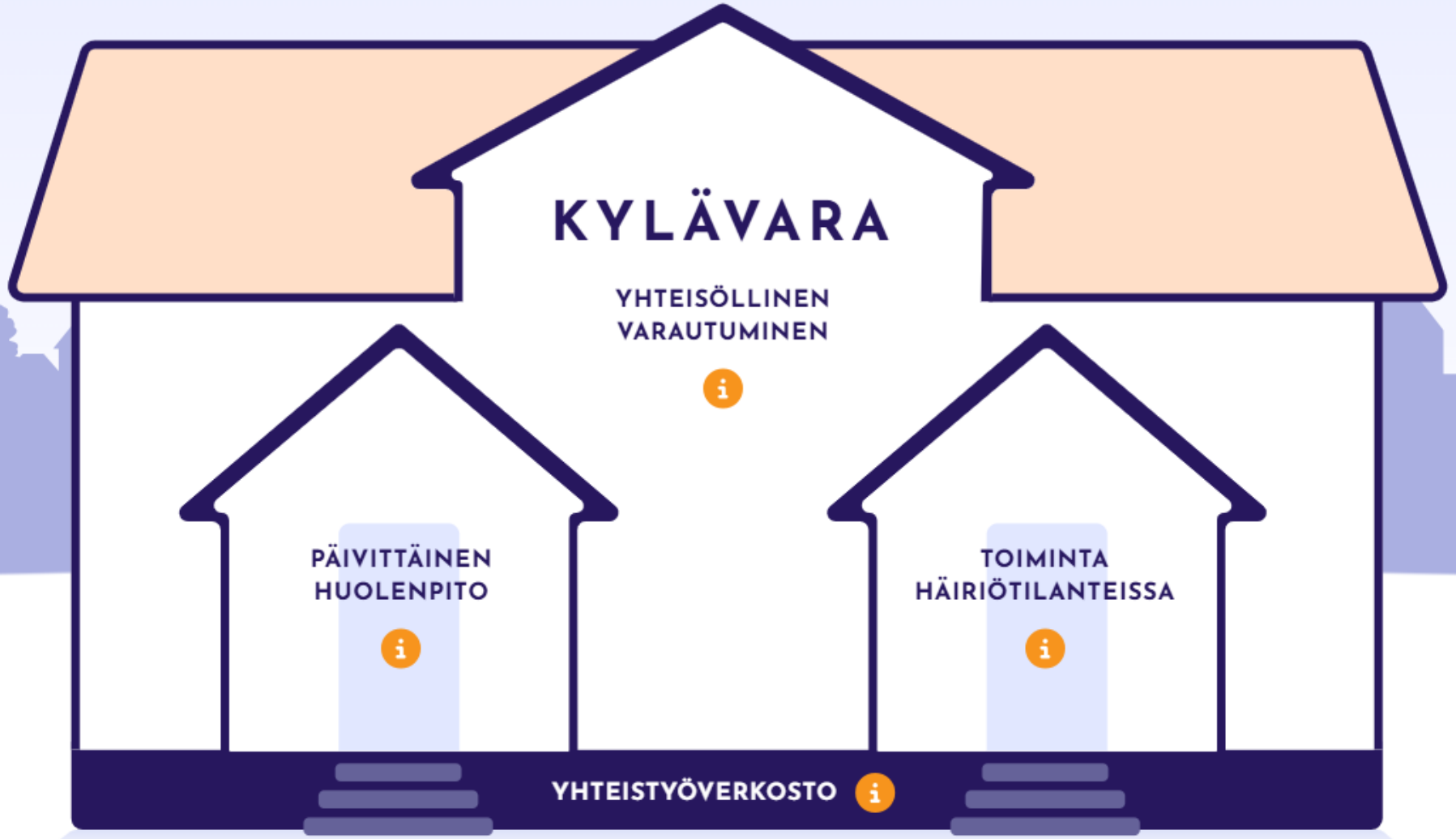
- julkaistiin helmikuussa 2026
- ruotsinkielisenä syyskuussa 2026

Valtioneuvosto, kevät 2026:

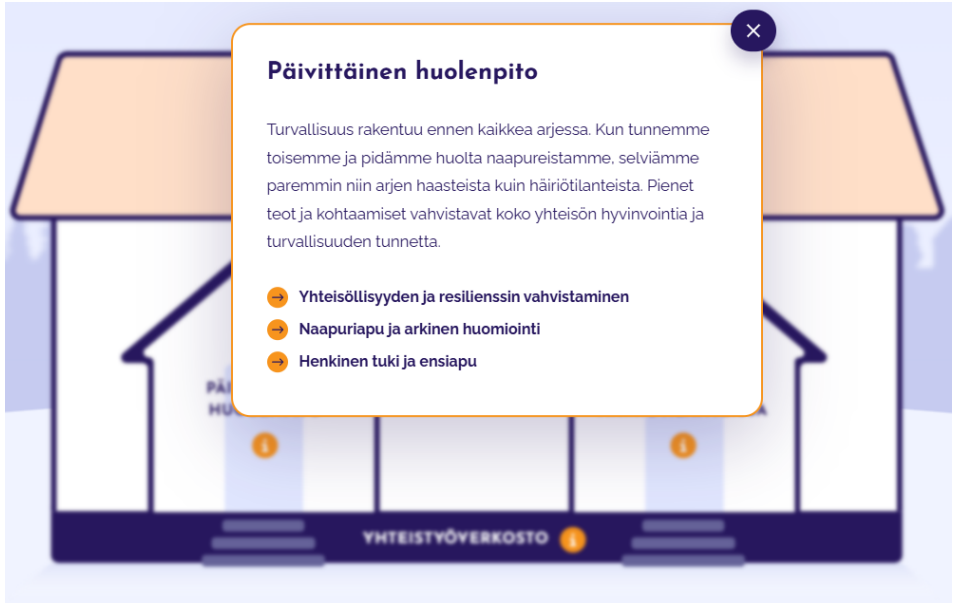
”Kylävara-toimintamalli vakiinnutetaan kansalliseksi suositukseksi”

MITÄ KYLÄVARA ON? PÄIVITTÄINEN HUOLENPITO TOIMINTA HÄIRIÖTILANTEISSA YHTEISTYÖVERKOSTO

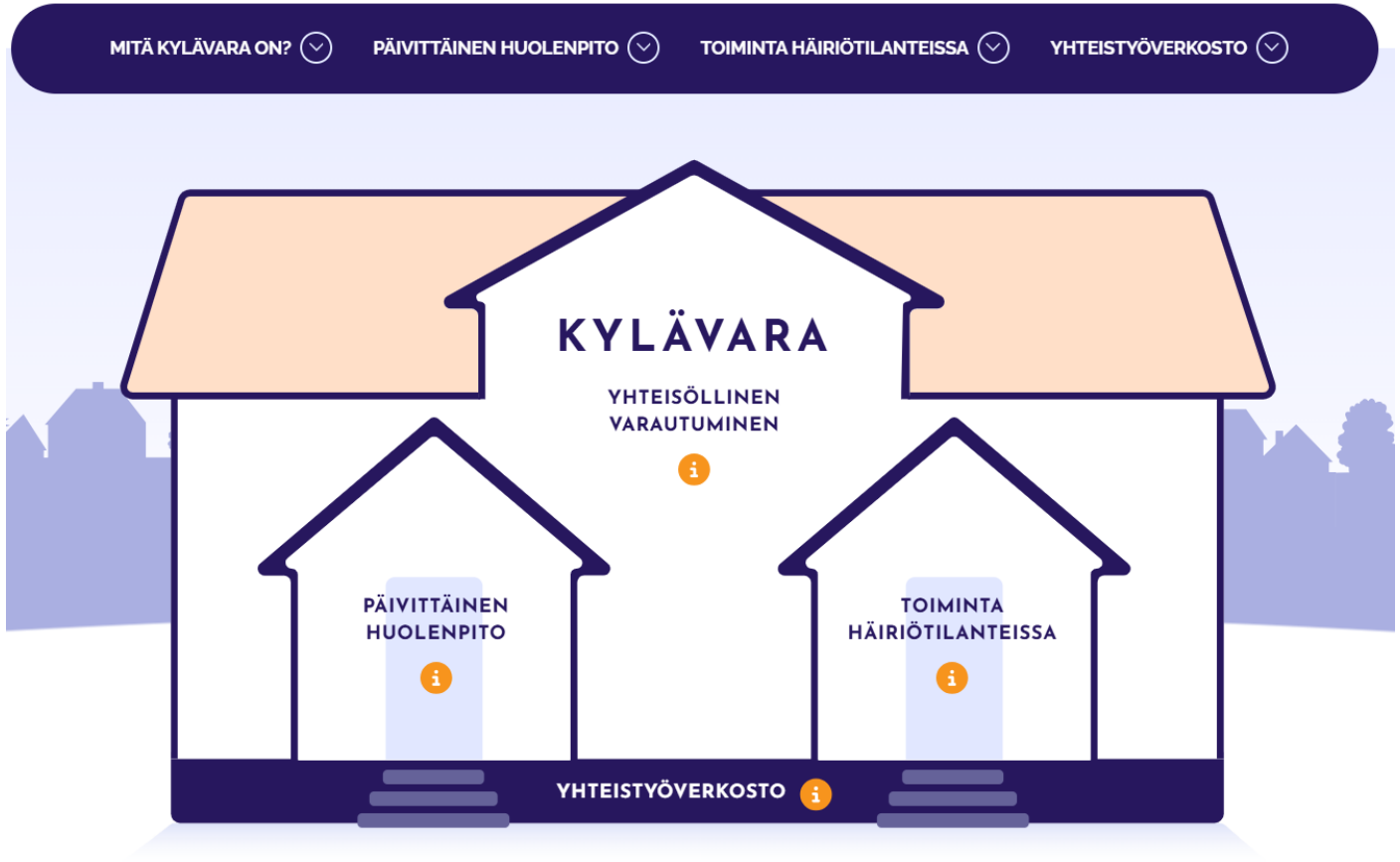
Kylävaratalossa on kaksi porstuaa ja tärkeä kivijalka: kolme tulokulmaa turvallisuuteen

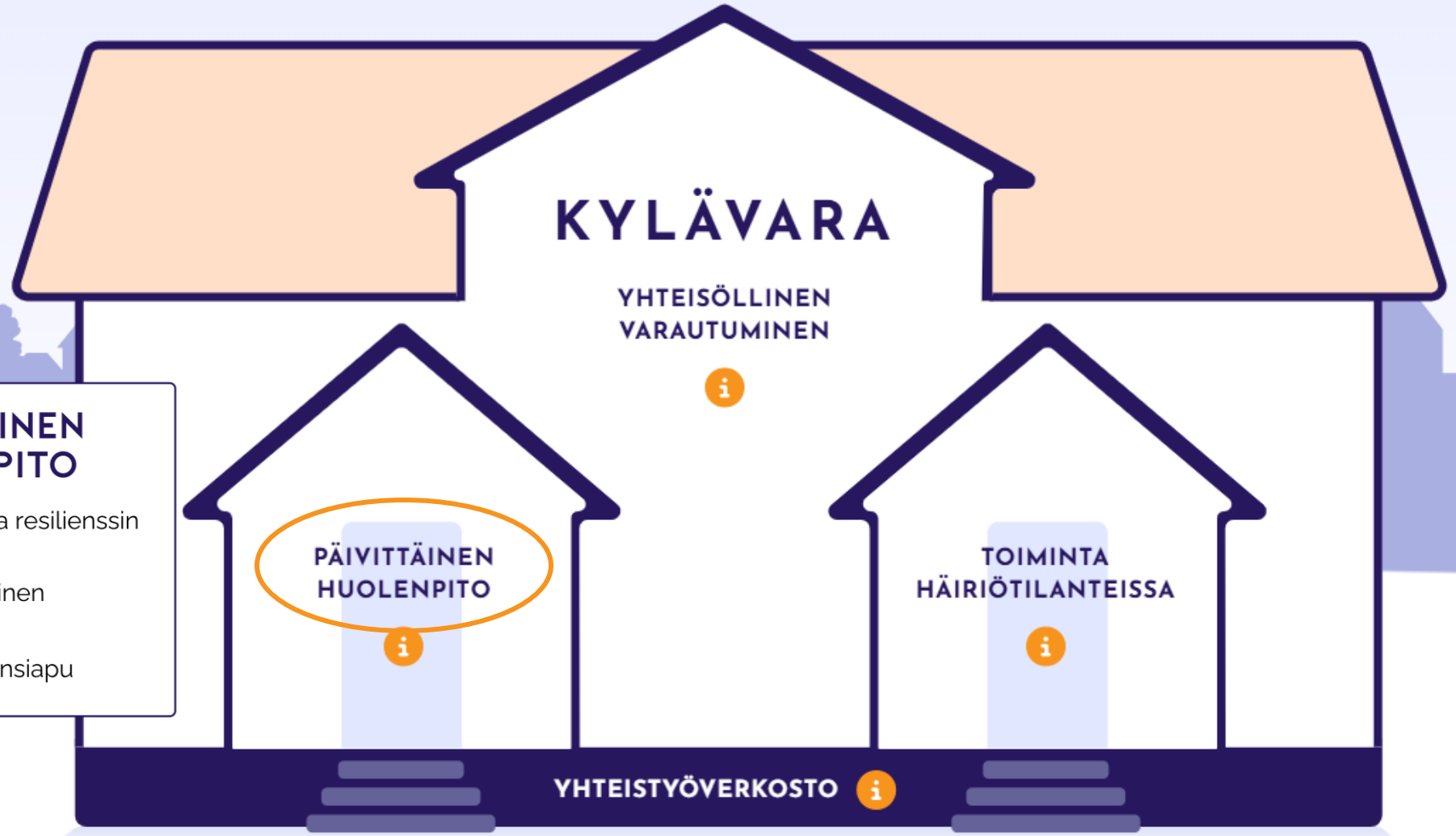

Kylävara on

- ✓ yhteisöllisyyden ja resilienssin vahvistamista
- ✓ naapuriapua ja arkista huomiointia
- ✓ henkistä tukea ja ensiapua kriisitilanteissa
- ✓ yhteistä suunnittelua
- ✓ toiminnan organisointia
- ✓ infraa ja varusteita
- ✓ tiedonkulun varmistamista
- ✓ harjoittelua ja kouluttautumista
- ✓ yhteistyötä

Kylävara: esimerkkejä ja poimintoja

PÄIVITTÄINEN HUOLENPITO

- Yhteisöllisyyden ja resilienssin vahvistaminen
- Naapuriapu ja arkinen huomiointi
- Henkinen tuki ja ensiapu

Etusivu > Päivittäinen huolenpito > Yhteisöllisyyden ja resilienssin vahvistaminen

Yhteisöllisyyden ja resilienssin vahvistaminen

Yhteisöllisyys on Kylävaran ydin. Varautumistyössä kaikkein tärkeinta on yhteisöllisyyden vahvistaminen: se ratkaisee, miten hyvin kylä toimii poikkeustilanteissa ja toipuu niistä.

Yhteisöllisyys on kokemusta ja tunnetta hyväksytyksi tulemisesta ja siitä, että on tärkeä osa porukkaa. Yhteisöllisyys ei synny itsestään, vaan ihmisten välisen vuorovaikutuksen ja yhdessä tekemisen kautta. Yhdessä tekeminen luo yhteenkuuluvuuden tunnetta ja vahvistaa luottamusta.

Tiedetään, että kaikki, mitä ihminen tekee tai kokee yhdessä muiden kanssa, vahvistaa paitsi yhteisöllisyyttä tukee myös hänen omaa psyykkistä hyvinvointiaan. Yhteisöllisyys ja henkinen kriisinkestävyys liittyvät siten vahvasti toisiinsa.

Puhutaan myös resilienssistä. Se tarkoittaa kykyä selviytyä vastoinkäymisistä ja sopeutua muutoksiin. Perinteinenkin kylätoiminta, kuten juhannustanssit, asukasillat, pilkkikilpailut tai naapuriapu, rakentaa resilienssiä.

Keinoja yhteisöllisyyden vahvistamiseksi

TEHDÄÄN YHDESSÄ KIVOJA ASIOITA

Yhdessä tekemisen ja kylätoiminnan pitää olla mukavaa! Juo
hutaan kylän asioista. Puhutaan kyläläisistä kunnioittaen ja ky
pahan puhumiselle ja kyläkiusaamiselle.

MADALLETAAN KYNNYSTÄ TULLA MUK

TULLAAN TUTUIKSI JA HUOMIOIDAAN K

TEHDÄÄN MYÖS HAASTAVIA ASIOITA YH

KESKUSTELUKORTTI: YHTEISÖLLISYYS JA RESILIENSSI

Keskustelkaa yhdessä:

Millainen yhteistyön henki kylässämme on?
Osaammeko antaa jokaiselle tilaa tulla mukaan yhteiseen toimintaan?
Osaammeko puhaltaa yhteiseen hiileen myös silloin, kun on vaikeuksia?

Mitkä seuraavista ovat kylämme vahvuuksia? Missä asioissa olisi eniten parannettavaa?

YHTEISÖLLISYYTTÄ VAHVISTAVIA ASIOITA	MITEN VOISIMME VIELÄ PARANTAA TOIMINTAAMME?
Teemme asioita yhdessä	
Yhdessä tekeminen on mukavaa	
Koemme yhteenkuuluvuutta	
Välitämme toisistamme ja haluamme auttaa	
Apua on helppo pyytää ja tarjota	
Koemme ja osoitamme myötätuntoa	
Opimme ongelmatilanteista	
Uskallamme ja osaamme puhua vaikeistakin asioista	
Ymmärrämme erilaisia mielipiteitä ja erilaisuutta	
Toiminnassa on mukana monessa elämäntilanteessa olevia kyläläisiä	
Meillä on toimivat yhteydet kuntaan ja muihin viranomaisiin	
Suhtaudumme ihmisiin ja asioihin vilpittömästi ja avoimin mielin	

Vinkkejä yhteisöllisyyden vahvistamiseen löytyy Kylävaran työkalupakista (QR-koodi alla): Yhteisöllisyyden ja resilienssin vahvistaminen - Kylävara.fi

Suomen Kylät
Finlands Byar

Euroopan unionin osarahoittama

PÄIVITTÄINEN HUOLENPITO

Turvallisuus rakentuu ennen kaikkea arjessa. Kun tunnemme toisemme ja pidämme huolta naapureistamme, selviämme paremmin niin arjen haasteista kuin häiriötilanteista. Pienet teot ja kohtaamiset vahvistavat koko yhteisön hyvinvointia ja turvallisuuden tunnetta.

Yhteisöllisyyden ja resilienssin vahvistaminen

Yhteisöllisyys on Kylävaran ydin. Varautumistyössä kaikkein tärkeintä on yhteisöllisyyden vahvistaminen: se ratkaisee, miten hyvin kylä toimii poikkeustilanteissa ja toipuu niistä.

Naapuriapu ja arkinen huomiointi

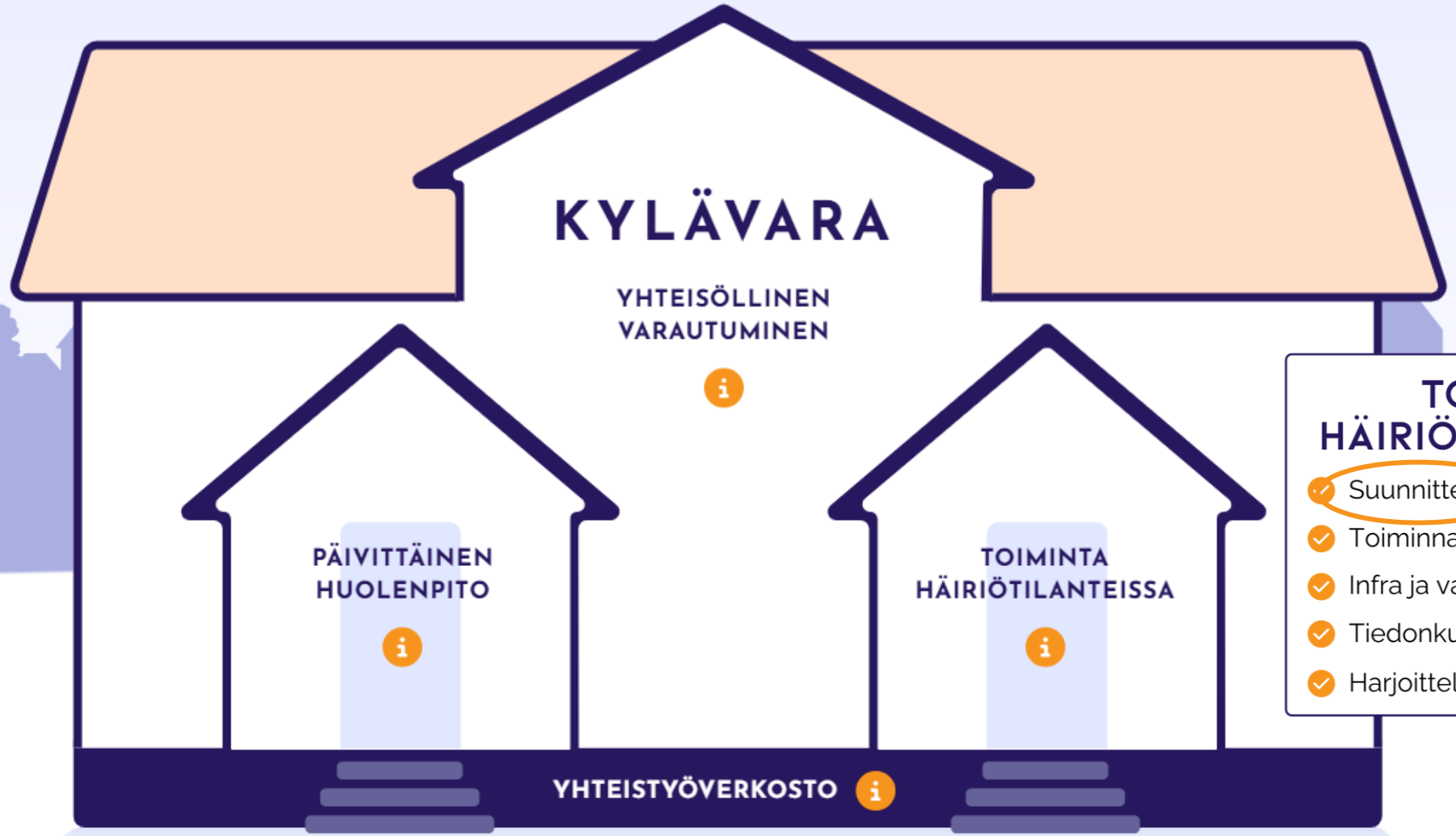
Turvallisuus rakentuu ennen kaikkea arjessa. Kun kohtaamme toisemme ja pidämme huolta naapureistamme, kenenkään ei tarvitse selviytyä yksin. Pienet teot, ystävälliset sanat ja arjen auttaminen vahvistavat koko yhteisön hyvinvointia ja turvallisuuden tunnetta.

Henkinen tuki ja ensiapu

Kyläyhteisö voi kohdata tilanteita, jotka järkyttävät paitsi asianomaisia myös koko kylää. Tärkeintä on, ettei kukaan jää yksin kriisin tai surun hetkellä. Voimme tarjota henkistä tukea ja läsnäoloa, joka täydentää läheisten ja ammattilaisten tarjoamaa apua ja vahvistaa koko yhteisön selviytymiskykyä.

MITÄ KYLÄVARA ON? PÄIVITTÄINEN HUOLENPITO TOIMINTA HÄIRIÖTILANTEISSA YHTEISTYÖVERKOSTO

TOIMINTA HÄIRIÖTILANTEISSA

- Suunnittelu
- Toiminnan organisointi
- Infra ja varusteet
- Tiedonkulun varmistaminen
- Harjoittelu ja kouluttautuminen

Kylän varautumisen tarkistuslista: Kylän nimi

Päivitetty viimeksi 19.2.2026

KYLÄN VARAUTUMIS- JA TURVALLISUUSTYÖ	KYLLÄ	EI	EI TIETOA
Kyläillassa on keskusteltu varautumis- ja turvallisuusasioista	☐	☐	☐
Kylälle on laadittu varautumis- ja turvallisuussuunnitelma	☐	☐	☐
Kylä ja kunta tekevät varautumis- ja turvallisuusyhteistyötä	☐	☐	☐
Kylä, pelastuslaitos ja VPK tekevät varautumis- ja turvallisuusyhteistyötä	☐	☐	☐
Kylä tekee varautumis- ja turvallisuusyhteistyötä muiden toimijoiden kanssa yhteistyötahot	☐	☐	☐
TIEDONKULKU JA VIESTINTÄ			
Kylällä on yhteyshenkilö(t), johon asukkaat voivat ottaa yhteyttä häiriötilanteissa	☐	☐	☐
Yhteyshenkilön/kyläturvaryhmän yhteystiedot on ilmoitettu kuntaan	☐	☐	☐
Tieto kulkee kylällä, kun jotain poikkeuksellista tapahtuu	☐	☐	☐
Kylällä on kyläradio tai kylä on tukiaseman kuuluvuusalueella	☐	☐	☐
Nimetyt henkilöt päivystävät kyläradiota häiriötilanteessa	☐	☐	☐
Kylällä on häiriötilanteissa kyläradioyhteys viranomaisiin	☐	☐	☐
Häiriötilanteiden kokoontumispaikasta on tiedotettu kyläläisille	☐	☐	☐
Häiriötilanteiden kokoontumispaikasta on tiedotettu kuntaan	☐	☐	☐
KOKOONTUMISPAIKKA / MAHDOLLINEN KYLÄTALO			
Kylällä on sovittu häiriötilanteiden kokoontumispaikka	☐	☐	☐
Kylätalo pystytään pitämään lämpimänä ilman sähköä	☐	☐	☐
Kylätalolla on aggregaatti	☐	☐	☐
Kylätalolle on asennettu vaihtokytkin	☐	☐	☐
Kylätalolta saa vettä myös sähkökatkojen aikana	☐	☐	☐
Kylätalon turvallisesta käytöstä huolehditaan ja ohjeistetaan	☐	☐	☐
Kylätalolle on hankittu varusteita häiriötilanteita varten	☐	☐	☐
SÄHKÖKATKOT			
Kylällä seurataan säätiedotuksia ja varaudutaan ennalta esim. myrskyihin	☐	☐	☐
Kylällä on sovittu, miten pitkien sähkökatkojen aikana toimitaan	☐	☐	☐
Kylällä on tiedotettu, miten pitkien sähkökatkojen aikana toimitaan	☐	☐	☐
Kylällä tiedetään sähkölämmitteiset asunnot ja kiinteistöt	☐	☐	☐
Ikääntyneiden ja muiden haavoittuvassa asemassa olevien avun tarve tarkistetaan pitkien sähkökatkojen aikana	☐	☐	☐
Kylällä tiedetään taloudet, joissa on aggregaatti	☐	☐	☐
Kylältä löytyy välineitä ruoan valmistamiseen ilman sähköjä	☐	☐	☐
VESI			
Kylällä tiedetään, mistä saadaan juomavettä myös häiriötilanteissa	☐	☐	☐
Kylällä on kalustoa ja isoja vesiastioita juomaveden kuljettamiseen	☐	☐	☐
HÄTÄENSIAPU			
Sydäniskuri on välittömästi käytettävissä 24/7	☐	☐	☐
Kylällä asuu henkilöitä, jotka ovat kouluttautuneet sydäniskurin käyttöön	☐	☐	☐
Kyläläisten käytössä on kattava ensiapuvälineistö	☐	☐	☐
Kyläläisiä on kannustettu asentamaan kännyköihinsä 112 Suomi -sovellus	☐	☐	☐
AUTTAMINEN JA NAAPURIAPU			
Kylällä tiedetään, missä ihmisiä asuu	☐	☐	☐
Kylällä tiedetään erityisen avun tarpeessa olevat, joilla ei ole läheisiä apunaan	☐	☐	☐
Kylällä on sovittu, ketkä tarvittaessa auttavat erityisen avun tarpeessa olevia	☐	☐	☐
Kylä ja kunta/hyvinvointialue ovat sopineet, miten ikääntyneiden tai muiden haavoittuvassa asemassa olevien avun tarpeita seurataan	☐	☐	☐

Suomen Kylät Finlands Byar

Euroopan unionin osarahoittama

Suunnittelu

Kyläturvallisuustyön suunnittelu kannattaa aloittaa nykytilanteen hahmottamisella, asukkaiden kuulemisella ja keskusteluilla. Yhteinen suunnittelu auttaa toiminnan jäsentämistä oman kylän tarpeiden ja voimavarojen pohjalta.

Kuinka kylämme on varautunut?

Kylän varautumisen tarkistuslista on tarkoitettu avuksi kyläturvallisuustyön aloittamiseen ja suunnitteluun. Tarkistuslistaa voi käyttää esimerkiksi kyläturvallisuusillassa keskustelun apuna. Millaisia turvallisuustaitoja, varusteita ja toimijoita kylältä löytyy? Mitä asioita ja taitoja olisi hyvä kehittää?

Kyläturvallisuuskysely

Asukkaiden ajatukset kylän yhteisöllisyydestä, arjen turvallisuudesta ja huolenaiheista ovat kylän turvallisuustyön lähtökohta. Kyläturvallisuuskyselyn avulla voidaan kartoittaa sekä vakituisten että vapaa-ajan asukkaiden näkemyksiä.

Kyläturvallisuusiltojen sarja

Yhteisöllisen varautumisen suunnitteluun olisi hyvä saada mukaan mahdollisimman laaja joukko kyläläisiä. Kyläturvallisuustyö voidaan käynnistää järjestämällä turvallisuusiltojen sarja. Yhteisen työskentelyn apuna voi käyttää keskustelukortteja.

Kylän varautumis- ja turvallisuussuunnitelma

Varautuminen tarkoittaa ennakkoon valmistautumista erilaisiin häiriötilanteisiin. Yhteisöllinen varautuminen on sitä, että kylällä keskustellaan ja suunnitellaan ennalta, miten poikkeuksellisissa tilanteissa toimitaan. Yhdessä sovitut asiat on hyvä kirjata kylän varautumis- ja turvallisuussuunnitelmaksi.

Päivitetyt mallipohjat

- kyläturvallisuuskysely
- kylän varautumis- ja turvallisuussuunnitelma

Suunnittelu

Kyläturvallisuustyön suunnittelu kannattaa aloittaa nykytilanteen hahmottamisella, asukkaiden kuulemisella ja keskusteluilla. Yhteinen suunnittelu auttaa toiminnan jäsentämistä oman kylän tarpeiden ja voimavarojen pohjalta.

Kuinka kylämme on varautunut?

Kylän varautumisen tarkistuslista on tarkoitettu avuksi kyläturvallisuustyön aloittamiseen ja suunnitteluun. Tarkistuslistaa voi käyttää esimerkiksi kyläturvallisuusillassa keskustelun apuna. Millaisia turvallisuustaitoja, varusteita ja toimijoita kylältä löytyy? Mitä asioita ja taitoja olisi hyvä kehittää?

Kyläturvallisuuskysely

Asukkaiden ajatukset kylän yhteisöllisyydestä, arjen turvallisuudesta ja huolenaiheista ovat kylän turvallisuustyön lähtökohta. Kyläturvallisuuskyselyn avulla voidaan kartoittaa sekä vakituisten että vapaa-ajan asukkaiden näkemyksiä.

Kyläturvallisuusiltojen sarja

Yhteisöllisen varautumisen suunnitteluun olisi hyvä saada mukaan mahdollisimman laaja joukko kyläläisiä. Kyläturvallisuustyö voidaan käynnistää järjestämällä turvallisuusiltojen sarja. Yhteisen työskentelyn apuna voi käyttää keskustelukortteja.

Kylän varautumis- ja turvallisuussuunnitelma

Varautuminen tarkoittaa ennakkoon valmistautumista erilaisiin häiriötilanteisiin. Yhteisöllinen varautuminen on sitä, että kylällä keskustellaan ja suunnitellaan ennalta, miten poikkeuksellisissa tilanteissa toimitaan. Yhdessä sovitut asiat on hyvä kirjata kylän varautumis- ja turvallisuussuunnitelmaksi.

KYLÄTURVALLISUUSILTOJEN KESKUSTELUKORTIT

Kortteja voi käyttää yhteisen keskustelun apuna, kun kylällä ollaan käynnistämässä kyläturvallisuustyötä. Kortit on suunniteltu kolmen kyläturvallisuusillan sarjaksi. Ohjetta ja kortteja voi soveltaa myös muilla tavoin kylän tilanteen, tarpeiden ja toiveiden mukaan.

Korttien aiheet

1. Uhkat, riskit, vaaranpaikat ja huolenaiheet
2. Kylän osaajat
3. Kylän infra
4. Yhteistyöverkosto
5. Toimenpiteet
6. Tehtävänjako
7. Kouluttautumistoiveet
8. Kyläturvallisuussuunnitelma

Työskentelyn eteneminen

1. Ensimmäisen illan aikana käydään läpi kylän uhkat, riskit, vaaranpaikat ja huolenaiheet sekä voimavarat (kortit 1–4).
2. Toisessa illassa sovitaan kylän varautumis- ja turvallisuustyön painopisteistä ja jatkotyöskentelystä (kortit 5–7).
3. Kolmannessa illassa sovitut asiat kirjataan kylän varautumis- ja turvallisuussuunnitelmaksi ja sovitaan, milloin suunnitelma käydään läpi yhdessä kyläläisten kanssa (kortti 8).

Kyläturvallisuusiltojen alussa sovitaan, kuka

1. toimii puheenjohtajana
2. kirjaa ylös muistiinpanoja keskusteluista
3. tekee muistiinpanoista yhteenvedon pohjaksi seuraavassa kyläillassa käytävään keskusteluun.

Jos iltaan osallistuu iso joukko kyläläisiä, keskustelua varten voidaan jakautua pienempiin ryhmiin.

Suunnittelu

Kyläturvallisuustyön suunnittelu kannattaa aloittaa nykytilanteen hahmottamisella, asukkaiden kuulemisella ja keskusteluilla. Yhteinen suunnittelu auttaa toiminnan jäsentämistä oman kylän tarpeiden ja voimavarojen pohjalta.

Kuinka kylämme on varautunut?

Kylän varautumisen tarkistuslista on tarkoitettu avuksi kyläturvallisuustyön aloittamiseen ja suunnitteluun. Tarkistuslistaa voi käyttää esimerkiksi kyläturvallisuusillassa keskustelun apuna. Millaisia turvallisuustaitoja, varusteita ja toimijoita kylältä löytyy? Mitä asioita ja taitoja olisi hyvä kehittää?

Kyläturvallisuuskysely

Asukkaiden ajatukset kylän yhteisöllisyydestä, arjen turvallisuudesta ja huolenaiheista ovat kylän turvallisuustyön lähtökohta. Kyläturvallisuuskyselyn avulla voidaan kartoittaa sekä vakituisten että vapaa-ajan asukkaiden näkemyksiä.

Kyläturvallisuusiltojen sarja

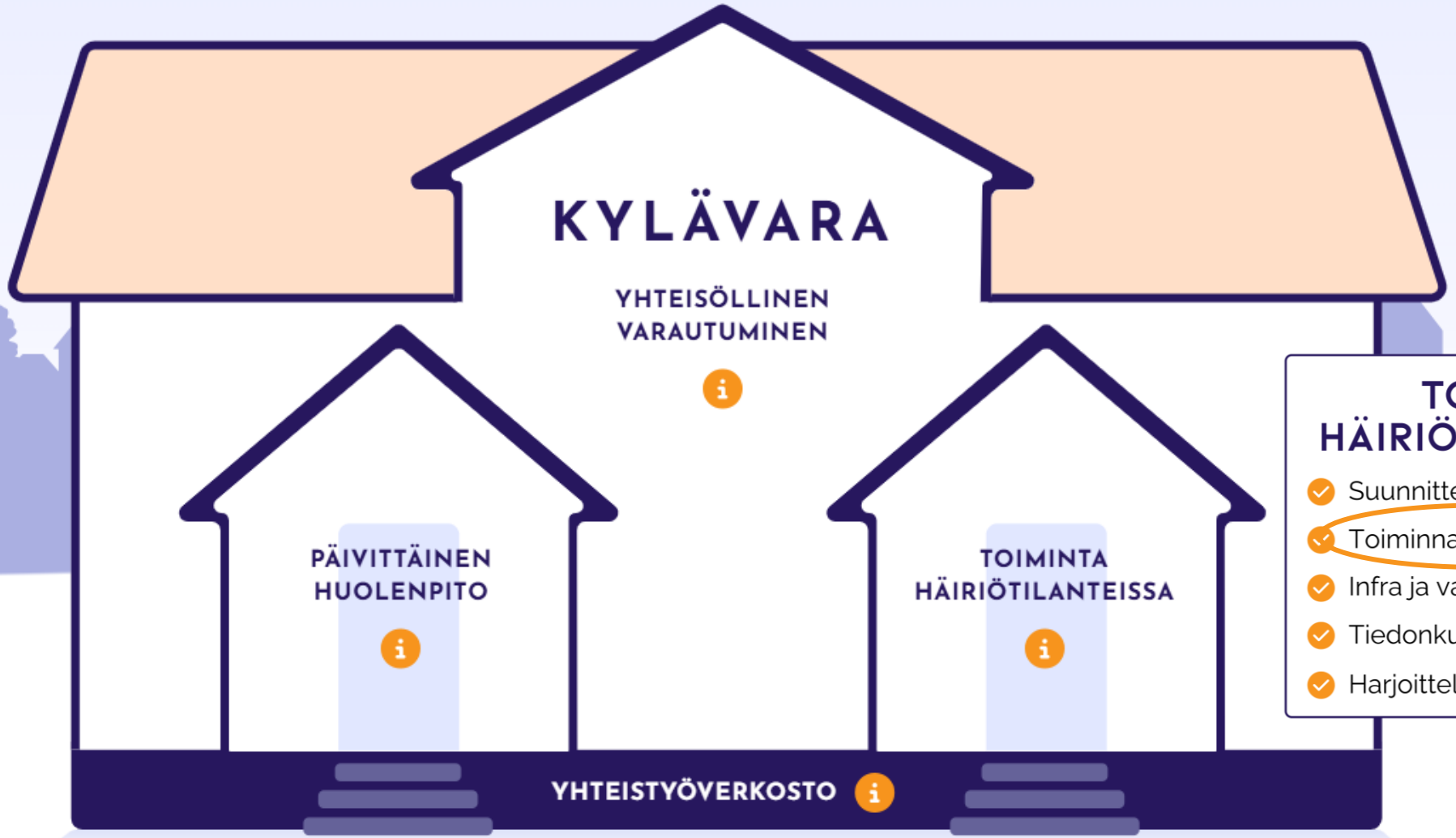
Yhteisöllisen varautumisen suunnitteluun olisi hyvä saada mukaan mahdollisimman laaja joukko kyläläisiä. Kyläturvallisuustyö voidaan käynnistää järjestämällä turvallisuusiltojen sarja. Yhteisen työskentelyn apuna voi käyttää keskustelukortteja.

Kylän varautumis- ja turvallisuussuunnitelma

Varautuminen tarkoittaa ennakkoon valmistautumista erilaisiin häiriötilanteisiin. Yhteisöllinen varautuminen on sitä, että kylällä keskustellaan ja suunnitellaan ennalta, miten poikkeuksellisissa tilanteissa toimitaan. Yhdessä sovitut asiat on hyvä kirjata kylän varautumis- ja turvallisuussuunnitelmaksi.

MITÄ KYLÄVARA ON? PÄIVITTÄINEN HUOLENPITO TOIMINTA HÄIRIÖTILANTEISSA YHTEISTYÖVERKOSTO

TOIMINTA HÄIRIÖTILANTEISSA

- Suunnittelu
- Toiminnan organisointi
- Infra ja varusteet
- Tiedonkulun varmistaminen
- Harjoittelu ja kouluttautuminen

Kyläturvaryhmän tehtävänä voi olla esimerkiksi

- Nostaa kylässä esille päivittäiseen turvallisuuteen ja häiriötilanteissa toimimiseen liittyviä asioita ja herättää niistä yhteistä keskustelua.
- Suunnitella yhdessä kyläläisten kanssa, miten kylällä toimitaan häiriötilanteissa, eli vastata kyläturvallisuussuunnitelman laatimisesta.

Kyläturvaryhmän roolit ja tehtävänjako

Etelä-Pohjanmaalla toimiville kyläturvatiimeille on hahmotettu tehtävänjako. Alle olevaa listaa voi käyttää apuna kyläturvaryhmän roolien ja tehtävien suunnitteluun.

- **Koordinaattori:** Koordinoi ja kutsuu koolle kyläturvaryhmän. Pitää yhteyttä viranomaisiin, kuntaan ja Vapepaan.
- **Viestintävastaava/viestintätiimi**: Hoitaa tiedottamisen. Ylläpitää yhteystietolistoja.
- **Ensiapuryhmä**: Antavat ensiapua ja osaavat käyttää sydäniskuria. Tukevat sairaita ja loukkaantuneita.
- **Alkusammutusvastaavat**: Osaavat ja ymmärtävät sammutusvälineet ja -tavat. Auttavat tulipalo- ja myrskytuhotilanteissa.
- **Kylätalovastaavat**: Valmistelevat kylätalon hätämajoitusta tai muuta käyttöä varten. Huolehtivat lämmityksestä.
- **Tekniikkavastaava:** Hoitaa aggregaatit sekä väliaikaiset sähkö- ja valaistusratkaisut. Huoltaa radiopuhelimet ja pitävät ne käyttökuntoisina.
- **Tie- ja maastojoukot**: Huolehtivat teiden aukipitämisestä, kaatuneiden puiden raivaamisesta ja liikenteen ohjaamisesta. Tuntevat seudun maastot ja auttavat etsinnöissä.
- **Naapuriapu**: Käyvät tiedustelemassa yksin asuvien, vanhusten ja liikuntarajoitteisten voinnin ja avuntarpeen.
- **Asiointiapu (satunnainen)**: Auttavat esimerkiksi kaupassa käynnissä.
- **Muonittajat:** Osaavat valmistaa ruokaa isolle joukolle, tarvittaessa myös ilman sähköä.
- **Vesihuoltoavut**: Auttavat veden jakelussa. Tuntevat kylän talousvesikelpoiset kaivot ja lähteet.
- **Henkinen tuki:** Kuuntelevat ja ovat henkisenä tukena.

Kyläturvaryhmän tehtävät, roolit ja tehtävänjako kannattaa kirjata varautumis- ja turvallisuussuunnitelmaan:

Kylän varautumis- ja turvallisuussuunnitelma

Minimivaatimus Suomen jokaiselle 4300 kylälle:

1. valitaan kyläturvallisuuden yhteyshenkilö ja
2. ilmoitetaan hänen yhteystietonsa kuntaan ja pelastuslaitokselle

Etelä-Pohjanmaan kyläturvatiimit

Pohjois-Karjalan kylien pelastusryhmät

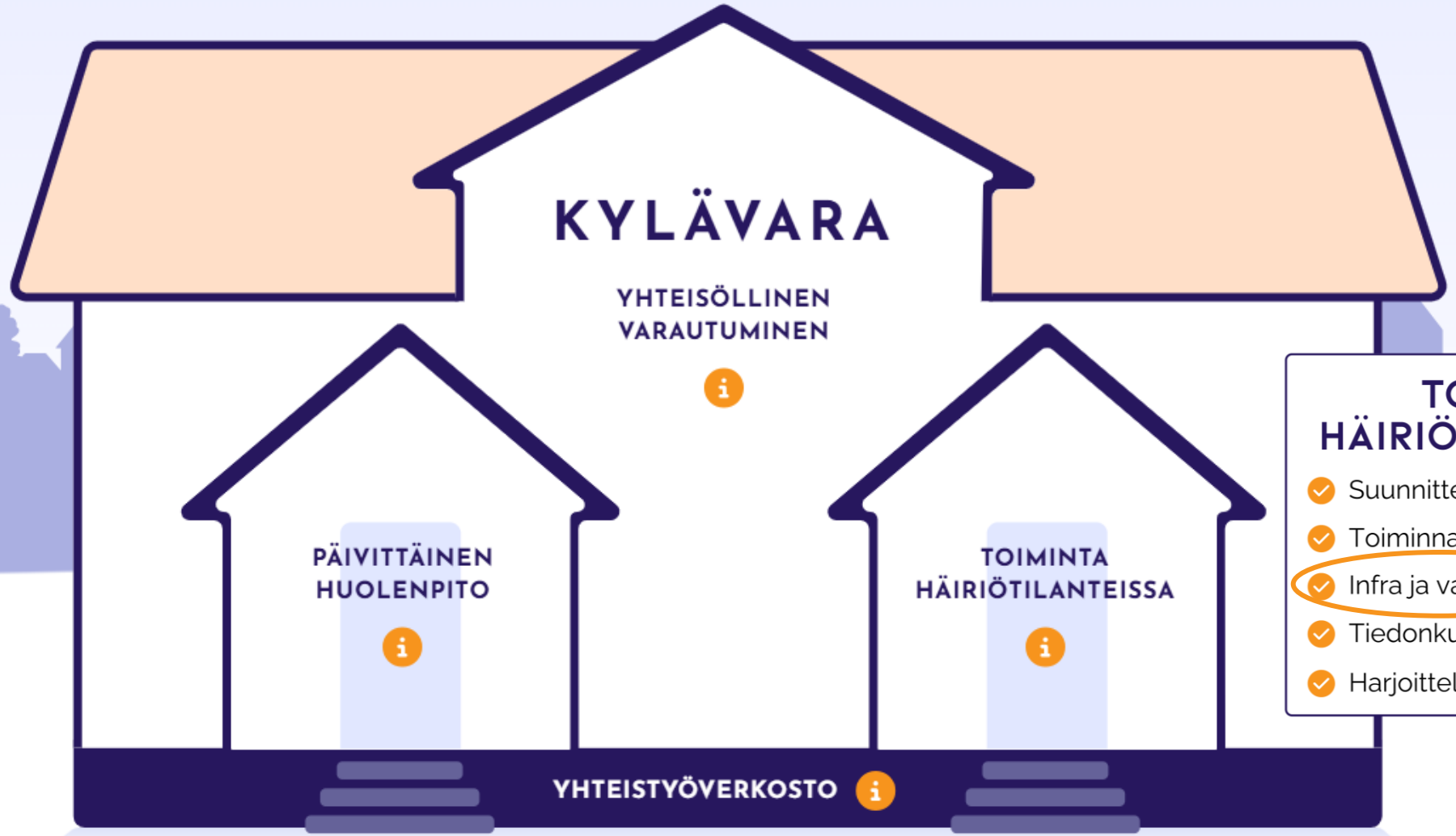
Kanta-Hämeen kyläturvaryhmät

Toimintaa voi organisoida myös erilaisten auttamisryhmien avulla

Avun organisointi

Sydäniskuriryhmä

MITÄ KYLÄVARA ON? PÄIVITTÄINEN HUOLENPITO TOIMINTA HÄIRIÖTILANTEISSA YHTEISTYÖVERKOSTO

TOIMINTA HÄIRIÖTILANTEISSA

- Suunnittelu
- Toiminnan organisointi
- Infra ja varusteet
- Tiedonkulun varmistaminen
- Harjoittelu ja kouluttautuminen

Infra ja varusteet

Kylän oma infra, häiriötilanteita varten hankittu turvallisuusvarustus ja sekä kyläläisten että viranomaisten tiedossa oleva kokoontumispaikka luovat turvaa pidempiäkin poikkeustilanteita varten.

Häiriötilanteiden kokoontumispaikka

Mihin kylällä kokoonnutaan, jos esimerkiksi sähköt katkeavat pitkäksi aikaa tai vesihuollossa on häiriö? Häiriötilanteiden kokoontumispaikan sopiminen ja siitä tiedottaminen luo turvaa ja turvallisuuden tunnetta.

Kylätalosta kylävalmiustalo

Kylätalo – tai mikä kyläläisten kokoontumispaikka nimeltään onkaan – on monessa kylässä yhteisen toiminnan keskipiste. Kylä- ja seurantalot voivat toimia myös häiriötilanteissa monenlaisissa tarkoituksissa.

Tärkeä infra ja turvallisuusvarusteet

Kylän oma infra ja varusteet ovat keskeinen osa varautumista. Varavirran, juomaveden, lämmityksen ja kylmäsäilytyksen sekä yhteisten turvallisuusvarusteiden avulla pärjätään pidemmissäkin häiriötilanteissa.

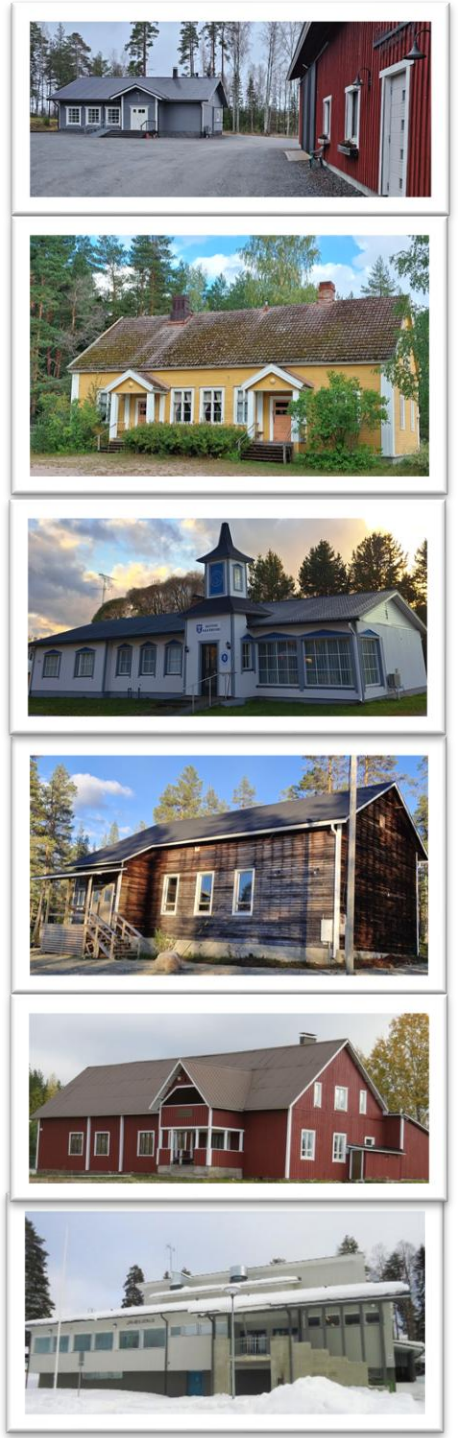
Kylätalot monenlaisissa häiriötilanteissa

- sijaitsevat kylillä, lähellä asukkaiden elämänpiiriä
- toiminta perustuu vapaaehtoiseen kansalaistoimintaan

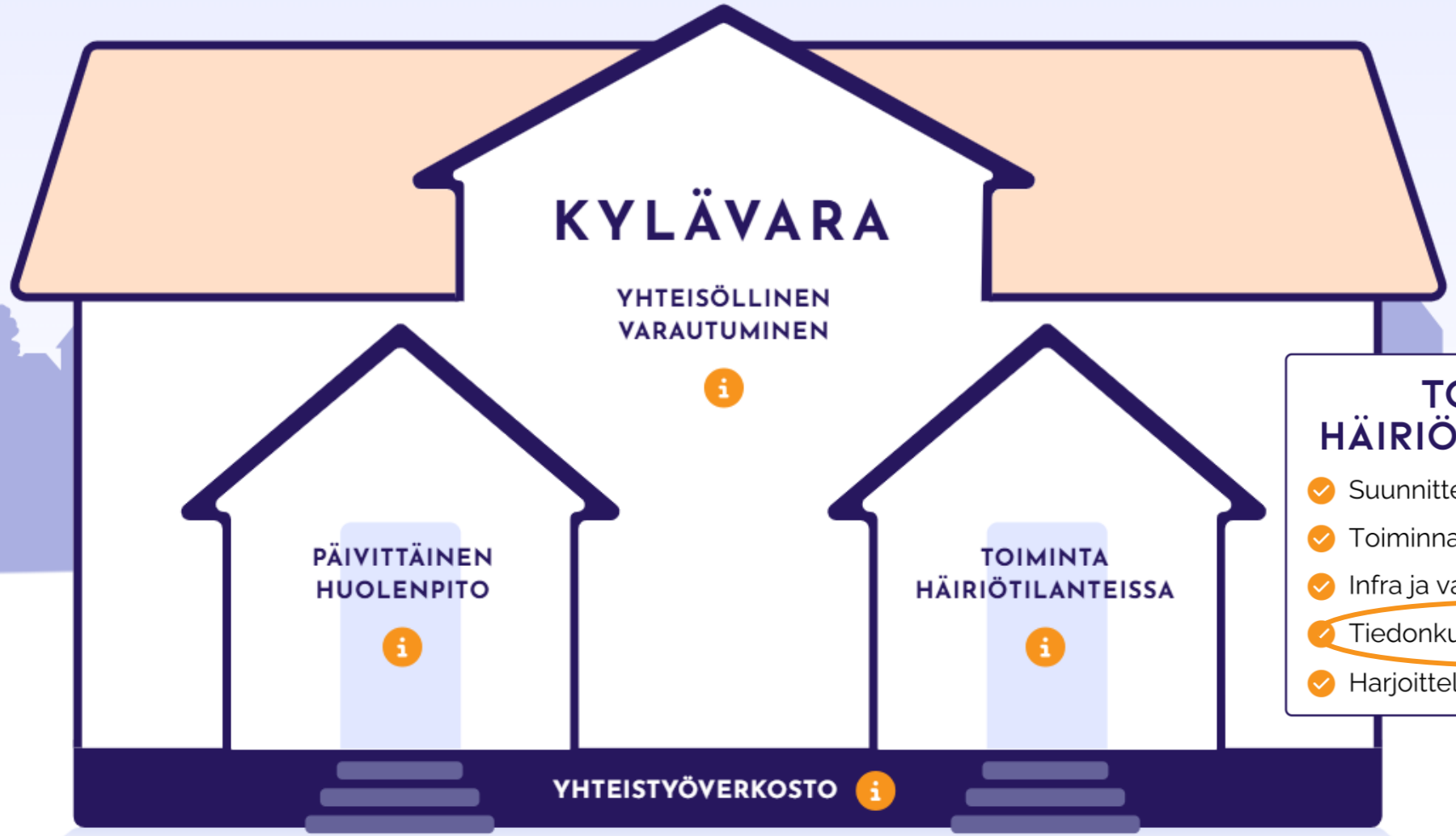
- ✓ pitkä sähkökatko
- ✓ myrsky
- ✓ kadonneen henkilön etsintä
- ✓ laaja maastopalo
- ✓ kiinteistön tulipalo
- ✓ evakuointitilanne
- ✓ kyläläisiä ja kyläyhteisöä järkyttänyt tapahtuma
- ✓ liikenneonnettomuus
- ✓ monipotilastilanne

- ❖ asukkaiden kokoontumispaikka
- ❖ paikka asukkaiden tavoittamiseksi
- ❖ tiedotus- ja neuvontapiste
- ❖ viranomaisten johtokeskus
- ❖ Vapepan johtokeskus
- ❖ puhtaan veden jakelupiste
- ❖ tilapäinen hätämajoitus
- ❖ auttajien muonitus ja huolto
- ❖ auttajien taukopaikka
- ❖ ruoanlaitto ilman sähköä
- ❖ kännyköiden lataus
- ❖ kyläradion tukiasema ja päivystys

- vrt. viranomaisvetoiset keskukset
  - AVAKit (Uusimaa)
  - häiriötilannekeskukset (Etelä-Savo)
- vrt. Ukraina
  - voittamattomuuden keskukset

MITÄ KYLÄVARA ON? PÄIVITTÄINEN HUOLENPITO TOIMINTA HÄIRIÖTILANTEISSA YHTEISTYÖVERKOSTO

TOIMINTA HÄIRIÖTILANTEISSA

- Suunnittelu
- Toiminnan organisointi
- Infra ja varusteet
- Tiedonkulun varmistaminen
- Harjoittelu ja kouluttautuminen

Tiedonkulun varmistaminen

Ajantasaisen tiedon saaminen on tärkeää paitsi turvallisuuden myös turvallisuuden tunteen ja toimintakyvyn säilyttämiseksi. Tiedonkulun kannalta olennaista on häiriötilanteiden viestinnän suunnittelu sekä sopivat ja monipuoliset viestintäkanavat.

Viestintä kylällä

Häiriötilanteiden viestintä onnistuu vain, jos viestintään on panostettu ja tiedottamista harjoiteltu jo normaalioloissa. Tiedonkulun varmistaminen poikkeuksellisissa ja akuuteissa tilanteissa edellyttää, että viestinnän toimintatavoista on sovittu etukäteen.

Kyläradio - kansalaisten varaviestiverkko

Kyläradio on yksinkertainen ja toimintavarma viestintäkanava tilanteisiin, joissa tavanomaiset yhteydet eivät toimi. Kyläradio perustuu metsästäjille tuttuun RHA68-radiotekniikkaan.

Kyläradio – *"when all else fails"*

Kyläradio on keino varmistaa tiedonkulku

- viranomaisilta asukkaille
- asukkailta viranomaisille
- asukkaiden kesken

silloin, kun

- sähköt ovat poikki
- kännykät eivät toimi
- nettiyhteydet ovat nurin

Kyläradiota käytetään käsiradiopuhelimella, joita on mm. metsästäjien käytössä.

Käsiradiopuhelimella voi ottaa yhteyttä lähialueella (esimerkiksi naapurissa) oleviin muihin käsiradiopuhelimiin.

Alueilla, joilla on pitkät etäisyydet, kuuluvuus varmistetaan asentamalla kyläradioasemia. Kyläradioasema voidaan asentaa esimerkiksi

- kylätalolle, tai se voi sijaita
- radioharrastajan kotona tai autossa,
- kunnantalolla tai
- pelastusasemalla.

Kuva: Ritva Pihlaja

HUOM!

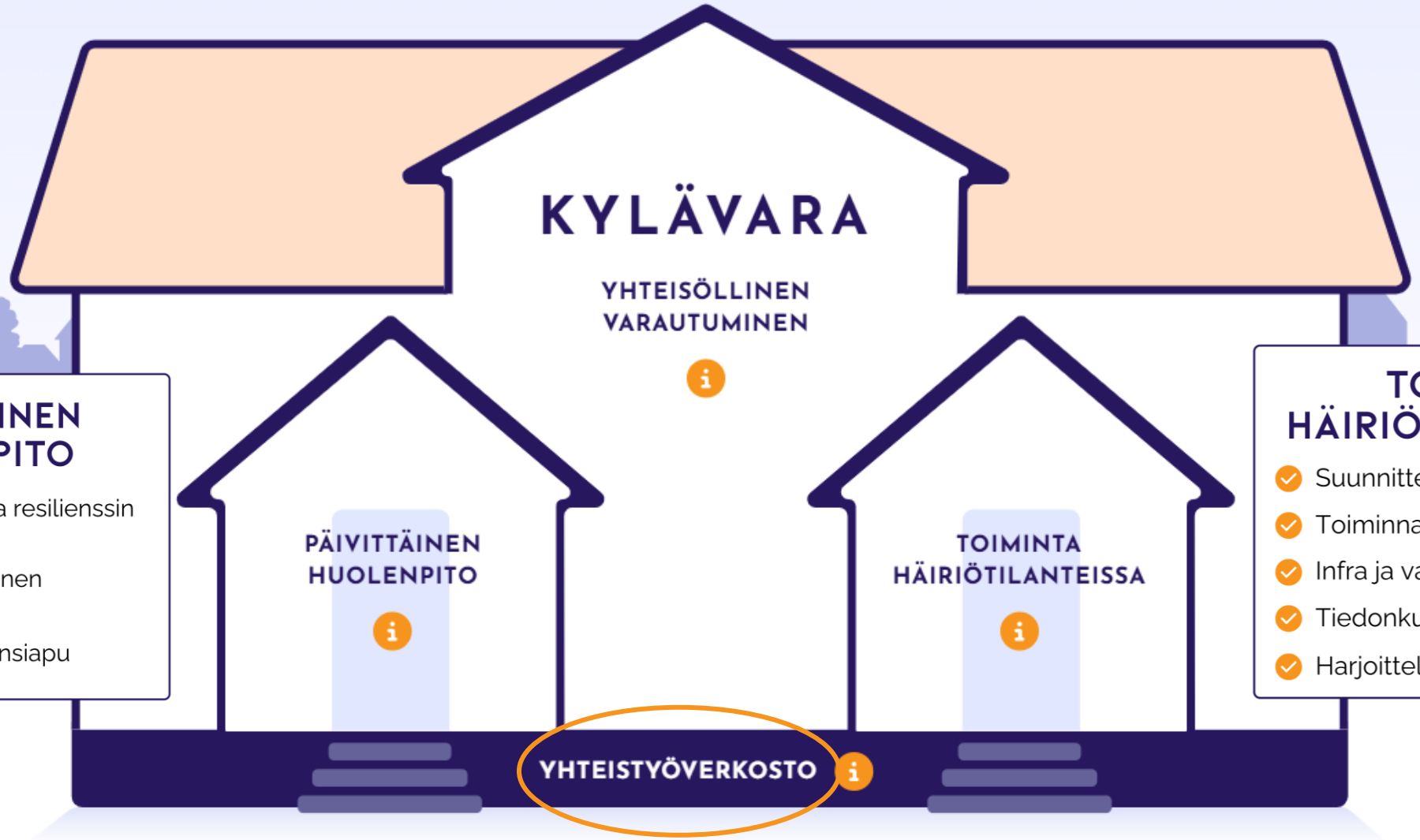
Kylävaran kyläradio-koulutusdiapaketti on valmistunut.

Diapaketin saa käyttöönsä laittamalla sähköpostia osoitteeseen ritva.pihlaja@suomenkylat.fi.

Koulutuspaketin on koonnut Arto Härönoja Oulusta.

Kuva: Jan Sundberg

PÄIVITTÄINEN HUOLENPITO

- Yhteisöllisyyden ja resilienssin vahvistaminen
- Naapuriapu ja arkinen huomiointi
- Henkinen tuki ja ensiapu

TOIMINTA HÄIRIÖTILANTEISSA

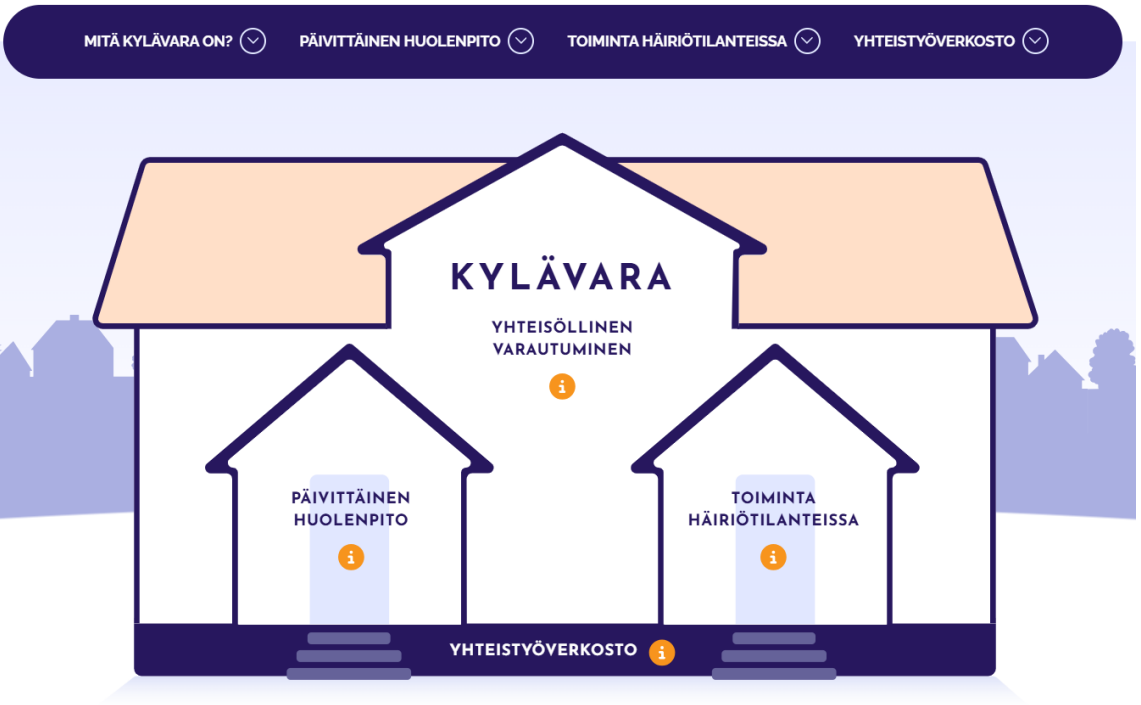
- Suunnittelu
- Toiminnan organisointi
- Infra ja varusteet
- Tiedonkulun varmistaminen
- Harjoittelu ja kouluttautuminen

Kylävara-työkalupakin kohderyhmät

- Kylävara on suunnattu ensisijaisesti
  - kylien asukkaille ja naapurustoille
  - kyläyhdistyksille ja muille maaseudun järjestöille
- Kylävara palvelee myös
  - kuntien viranhaltijoita ja päätöksentekijöitä
  - hyvinvointialueita ja pelastuslaitoksia
  - turvallisuuden, varautumisen ja valmiuden asiantuntijoita
  - valtionhallinnon viranhaltijoita ja päätöksentekijöitä
  - hankekehittäjiä

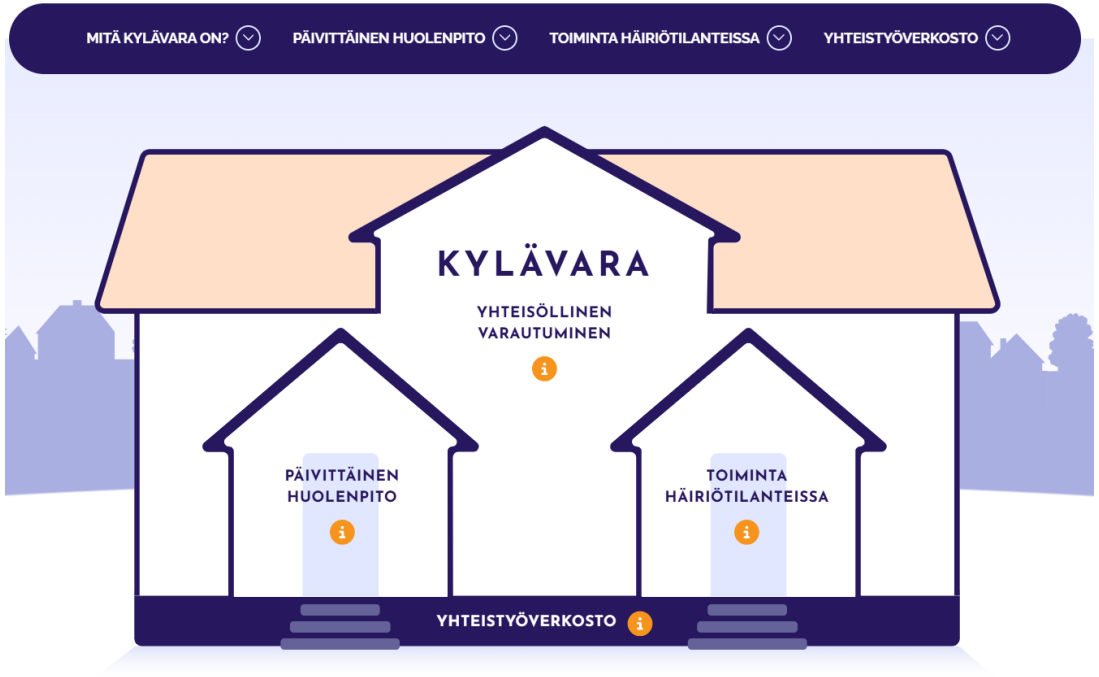
Yhteisöllinen varautuminen: tuttu juttu, mutta silti uusi…

Kolme tärkeää huomiota:

1. **Kysymys on kansalaistoiminnasta**
   - perustuu paikallisten asukkaiden haluun suunnitella ja tehdä yhdessä
   - toiminta on vapaaehtoista
   - tärkeää arvioida, mihin voimavarat riittävät!
   - viranomaiset voivat kannustaa, eivät velvoittaa
2. **Lähtökohdat ovat erilaiset kuin viranomaisten toiminnassa**
   - toiminta ei ole hierarkkista eikä ylhäältä johdettua
   - ei lainsäädännössä määriteltyjä tehtäviä
   - kansalaistoimintakin edellyttää silti selkeää johtamista, hyvää suunnittelua ja viestintää
3. **Yhteisöllinen varautuminen täydentää viranomaisten työtä, ei korvaa sitä**
   - kuntien ja pelastuslaitoksen hyvä herätä!
   - yhteisen kielen ja toimivien yhteistoiminnan tapojen etsimiseen kannattaa varata aikaa

SIVUSTO JA SIELTÄ LÖYTYVÄT AINEISTOT
OVAT VAPAASTI HYÖDYNNETTÄVISSÄ

KYLÄVARA.FI

YHTEISÖLLISEN VARAUTUMISEN TYÖKALUPAKKI

Suomen Kylät ry

Kylävara paikallisen varautumisen perustana -hanke

Hankeaika 1.10.2024-31.12.2026

Rahoitus Euroopan unionin maaseuturahasto

Yhteystiedot Ritva Pihlaja
projektipäällikkö
ritva.pihlaja@suomenkylat.fi
045 3410 394

Suomen Kylät
Finlands Byar

Euroopan unionin osarahoittama